

FƏNN SILLABUSU
(işçi tədris proqramı)

İxtisas: 6008007-Turizm bələdçiliyi

Fakültə: İqtisadiyyat və idarəetmə

Kafedra: Tarix və onun tədrisi metodikası

I Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: Arxeologiya, mədəniyyət və turizm (Arxeologiya fənni üzrə proqram ARTN-nin 12.04.2017-ci il tarixli 200 sayılı əmri ilə təsdiq edilmişdir. Mədəniyyətşünaslıq fənni üzrə proqram LDU İmi şurasının 02.09.2024-cü il tarixli qərarı ilə təsdiq edilmişdir.)

Kodu: IPF- B11

Tədris ili: III (2026-2027)

Semestr: V

Tədris yükü: Cəmi 40 saat. Auditoriya saati: 14 saat, (10 saat mühazirə, 4 saat seminar)

Təhsilə forması: Qiyabi

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 4 kredit

II Müəllim haqqında məlumat:

Soyadı, adı, ata adı, elmi dərəcəsi və elmi adı : b.ım.Nəsirli Vüsal İbrahim oğlu.

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş., Ə.Məmmədov 21

Məsləhət saati: I gün saat: 16.00-17.00, IV gün saat: 11.00-12.00

E-mail ünvanı: vusalnesirli@gmail.com

III. Təvsiyə olunan dərsliklər və dərs vəsaitləri:

1. Azərbaycan arxeologiyası. Altı cildə. II cild. Bakı, 2020.
2. Cəfərov Ə. Q. Qarabağın paleolit düşərgələri. Bakı, 2017.
3. Qüdrət İsmayılov, "Quruçay və Köndələnçay vadisində qədim mədəniyyət izləri", "Elm" nəşriyyatı, Bakı, 1981
4. Mahmudov F.R. Əliköməktəpəsində arxeoloji qazıntıların ilkin yekunları // Azərbaycanda daş dövrü və eneolit, Bakı, 1984.
5. Ə. Cəfərov Quruçay dərəsində. Azərbaycan dövlət nəşriyyatı, Bakı – 1990
6. Cəfərov Ə.Q. Azərbaycanın ilk sakinləri. Bakı, 2004.
7. V.Baxşəliyev. Azərbaycan arxeologiyası. I cild. Bakı, 2006
8. İqrar Əliyev. Azərbaycan tarixi. Yeddi cildə. I cild (Ən qədimdən - b.e. III əsri). Bakı. "Elm". 2007.
9. Azərbaycan arxeologiyası (Daş dövrü). 6 cildə, I cild. Bakı, 2008
10. Məmmədova S.M. "Mədəniyyətşünaslıq" Bakı-2001
11. Cəbbarov Ə.S "Turizm marşrutları və ekskursiya işinin təşkili" Bakı-2017
12. Dostiyev T.M. Azərbaycanın orta əsr şəhərləri. Dərs vəsaiti. Bakı, 2016
13. Azərbaycan arxeologiyası (Orta əsrlər). 6 cildə, IV cild. Bakı, 2008
14. Xəlilov M.C. Albaniyanın qəbir abidələri (IV-X əsrlər). Bakı, 2009.

IV Prerekvizit fənlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən başqa bir fənnin tədrisinə zərurət yoxdur.

V Korekvizit fənlər: Fənnin tədrisi ilə eyni zamanda başqa fənnin tədrisinə ehtiyac yoxdur.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi: Bu fənn çərçivəsində tələbələrə arxeologiya tarixi, arxeoloji abidələri və onların turizmin inkişafında əhəmiyyəti haqqında biliklər verilir və arxeoloji qazıntıların aparıldığı ərazilər öyrədilir.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şurasının 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları

qəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə: Fənn üzrə tələbələrə biliyi 100 ballıq sistemlə qiymətləndirilir. Yeni tələbənin fənn üzrə toplaya biləcəyi balın maksimum miqdarı 100-ə bərabərdir. Bu balın yarısı (50 balı) tələbənin semestr müddətində fəaliyyətinin nəticəsinə (cari qiymətləndirmə), digər yarısı isə (digər 50 balı) imtahanın nəticəsinə (aralıq qiymətləndirmə) görə verilir.

Fənn üzrə cari qiymətləndirmənin nəticəsinə görə verilən maksimum 50 bala aşağıdakılar daxildir:

-20 bal - seminar dərslərində fəaliyyətinə görə,

-30 bal - kollokviumların nəticələrinə görə.

Qiymətləndirmə zamanı LDU-nun Elmi Şurasının 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzər alınır.

İmtahanda qazanılan balların maksimum miqdarı 50-dir. İmtahan yazılı şəkildə aparılır və imtahan biletinə bir qayda olaraq fənn üzrə tədris olunan mövzulara aid 5 sual daxil edilir. Hər sual maksimum 10 bal olmaqla qiymətləndirilir (aşağıda qeyd olunan qiymət meyarına əsasən) ki, bu da toplamda fənn üzrə aralıq qiymətləndirmənin nəticəsinə görə verilən maksimum 50 balı təşkil edir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

-10 bal - tələbə keçilmiş materialı dərinlən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir;

-9 bal - tələbə keçilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun məzmununu tam aça bilir;

-8 bal - tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;

-7 bal - tələbə keçilmiş materialı yaxşı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırma bilmir;

-6 bal - tələbənin cavabı əsasən düzgündür;

-5 bal - tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir;

-4 bal - tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;

-3 bal - tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırma bilmir;

-1-2 bal - tələbənin mövzudan qismən xəbəri var;

-0 bal - cavab yoxdur.

Tələbənin fənn üzrə aralıq qiymətləndirmə balının (imtahanda topladığı balın) miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin fənn üzrə aralıq qiymətləndirmə balı cari qiymətləndirmə balına (semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala) əlavə olunmur.

Fənn üzrə cari və aralıq qiymətləndirmənin ümumi nəticəsinə görə tələbənin biliyi yekun olaraq aşağıdakı kimi qiymətləndirilir:

Bal aralığı (göstərilən ballar daxil olmaqla)	Hərflə işarəsi	Sözlə yazılışı
91-100 bal	A	əla
81-90 bal	B	çox yaxşı
71-80 bal	C	yaxşı
61-70 bal	D	kafi
51-60 bal	E	qənaətbəxş
51-baldan aşağı	F	qeyri-kafi

IX. Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Universitetin Daxili intizam qaydalarını pozduqda onun barəsində mövcud qanunvericilik çərçivəsində müvafiq tədbir görülməkdir.

X. Təqvim mövzu planı: 10 saat mühazirə, 4 saat seminar.

№	Keçirilən mühazirə və seminar mövzularının məzmunu	Saat	Tarix
1.	Mövzu: Fənnin predmeti, məqsədi və vəzifələri. Daş və Mezolit dövrü. Plan: 1. Fənnin predmeti, məqsədi və vəzifələri 2. İnsanın meydana gəlməsinin əsasları. 3. Daş dövrü və onun təsnifatı. Paleolit. 4. Mezolit dövrünün əsas xüsusiyyətləri 5. Qafqazın Mezolit dövrü abidələri	Mühazirə 2	

	Ədəbiyyat: [1,2,5,6]		
2	Mövzu: Neolit, Eneolit, Tunc və Dəmir dövrü Plan: 1. Neolit dövrünün əsas xüsusiyyətləri. Neolit incəsənəti. 2. Eneolit dövrünün əsas xüsusiyyətləri 3. Tunc dövrü – Qafqazın ilk tunc dövrü arxeoloji mədəniyyətləri 4. Dəmir dövrünün əsas xüsusiyyətləri Ədəbiyyat: [2,5,6]	2	
3.	Mövzu: Mədəniyyətşünaslığın predmeti və mahiyyəti 1.Mədəniyyətşünaslıq və onun bir elm kimi inkişaf mərhələləri 2.Mədəniyyət və sivilizasiya 3.Mədəniyyət sistemində elmin yeri və rolu Ədəbiyyat: [11;12]	2	
4	Mövzu: Qədim dövr mədəniyyəti 1.Şumer və Akkad mədəniyyəti 2.Qədim Misir və Hett mədəniyyəti 3.Qədim Çin və Hindistan mədəniyyəti 4.Qədim Yunan və Roma mədəniyyəti Ədəbiyyat: [4;6;7]	2	
5	Mövzu: Turizm marşrutları və onların yaradılması 1.Turizmin marşrutu anlayışı.Turizm marşrutlarının növləri. 2.Turizmin marşrutlarının yaradılmasına təsir edən amillər 3.Tur və onun əhəmiyyəti 4.Turların layihələndirilməsi Ədəbiyyat: [4;6;7;10;12]	2	
	Cəmi:	10 saat	

№	Tədris olunan mövzuların məzmunu	Saat	Tarix
		Seminar	
1.	Mövzu: Fənnin predmeti, məqsədi və vəzifələri. Daş və Mezolit dövrü. Neolit, Eneolit, Tunc və Dəmir dövrü	2	
2	Mövzu: Mədəniyyətşünaslığın predmeti və mahiyyəti. Qədim dövr mədəniyyəti. Turizm marşrutları və onların yaradılması	2	
	Cəmi:	4 saat	

XI Fənn üzrə tələblər:

Təqdim olunan fənnin mənimsənilməsi nəticəsində tələbə arxeoloji abidələrin mədəniyyət və turizm baxımından əsas istiqamətləri haqqında təsəvvürə malik olmalı, fənnin obyekt, predmeti, məqsəd və vəzifələrini bilməli, tarixi abidələrin turizmin ayrılmaz tərkib hissəsi olmasını və əhəmiyyətini anlamalı, bu istiqamətdə aparılan araşdırmalarla tanış olmalıdır. Eyni zamanda arxeoloji abidələri fərqləndirməyi, Azərbaycan və dünya arxeoloji abidə və mədəniyyətlərini fərqləndirməyi və oxşar cəhətlərini müəyyən etməyi bacarmalıdır.

XII Fənnin tədrisi üçün nəzərdə tutulan tədris və öyrənmə metodları:

- mühazirə, seminar, praktiki tapşırıqlar
- təqdimat və müzakirə
- debat
- müstəqil iş araşdırma

XIII. Fənn üzrə təlim nəticələri:

- Arxeologiya sahəsinin əsas anlayışları və nəzəri yanaşmalarına bələddir.
- "Arxeoloji turizm" anlayışını izah edə bilir.
- Arxeoloji tədqiqatların aparılması metodları barəsində ilkin təsəvvürə malikdir.

- Ayn-ayn arxeoloji abidələrin təmsalında istifadə olunan tədqiqat üsulları və texnikalarını şərh edir.
- Ölkemizdəki arxeoloji abidələr haqqında məlumatlıdır.
 - Azərbaycanın əsas arxeoloji abidələrinin tarixi və əhəmiyyətini izah edir.
- XIV. Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:**

XV Kollokvium sualları:

1. Fənnin predmeti, məqsədi və vəzifələri
2. Daş dövrü və onun təsnifatı. Paleolit
3. Neolit dövrünün əsas xüsusiyyətləri. Neolit incəsənəti.
4. Eneolit dövrünün əsas xüsusiyyətləri
5. Mədəniyyətşünaslıq və onun bir elm kimi inkişaf mərhələləri
6. Mədəniyyət və sivilizasiya
7. Qədim Çin və Hindistan mədəniyyəti
8. Qədim Yunan və Roma mədəniyyəti
9. Turizmin marşrutu anlayışı. Turizm marşrutlarının növləri.
10. Turizmin marşrutlarının yaradılmasına təsir edən amillər

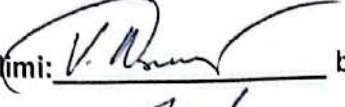
XVI İmtahan sualları:

1. Fənnin predmeti, məqsədi və vəzifəsi
2. Arxeologiya elmində əsas anlayışlar
3. Arxeologiya elminin inkişaf mərhələləri
4. İnsanın meydana gəlməsinin əsasları
5. Daş dövrü və onun təsnifatı. Paleolit
6. Paleolit incəsənəti
7. Mezolit dövrünün əsas xüsusiyyətləri
8. Qafqazın Mezolit dövrü abidələri
9. Mezolit dövrü təsərrüfatı
10. Mezolit dövrü əhalisinin dini dünyagörüşü və dəfn adətləri
11. Neolit dövrünün əsas xüsusiyyətləri. Neolit incəsənəti.
12. Qafqazın Neolit dövrü abidələri.
13. Eneolit dövrünün əsas xüsusiyyətləri
14. Qafqazın Eneolit dövrü abidələri
15. Erkən tunc dövrü – Qafqazın ilk tunc dövrü arxeoloji mədəniyyətləri
16. Qafqazın orta və son tunc dövrü mədəniyyətləri
17. Dəmir dövrünün əsas xüsusiyyətləri
18. Qafqazda dəmir dövrünə aid arxeoloji abidələri
19. Mədəniyyətşünaslıq və onun bir elm kimi inkişaf mərhələləri
20. Mədəniyyət və sivilizasiya
21. Şumer və Akkad mədəniyyəti
22. Qədim Misir və Hett mədəniyyəti
23. Qədim Çin və Hindistan mədəniyyəti
24. Qədim Yunan və Roma mədəniyyəti
25. Mədəniyyət, dövlət və vətəndaş. Hüquq mədəniyyəti
26. Maddi və mənəvi mədəniyyəti
27. Dil və mədəniyyət
28. Din və mədəniyyət
29. Azərbaycanda turizmin inkişaf mərhələləri
30. Beynəlxalq turizm təcrübəsi
31. Turizm resursları anlayışı, təsnifatı və bölgü prinsipi
32. Turizmin marşrutu anlayışı. Turizm marşrutlarının növləri.
33. Turizm marşrutlarının yaradılmasına təsir edən amillər
34. Turların layihələndirilməsi
35. Ekoturizm, kənd turizm marşrutları
36. Ekskursiya marşrutunun tərtib olunması
37. Ekskursiyalarda təqdimat və çıxış
38. Turizm sahəsində qəbul edilmiş qanunvericilik aktları

39. Turizmin inkişafı sahəsində Mədəniyyət Nazirliyinin fəaliyyəti
40. Turizmin inkişafı sahəsində Dövlət Turizm Agentliyinin fəaliyyəti

Arxeologiya, mədəniyyət və turizm fənninin sillabusu 6008007-Turizm bələdçiliyi ixtisasının təhsil proqramı, tədris planı və işçi proqram (Tarix və onun tədrisi metodikası kafedrasının 13.02.2026-cı il qərarı ilə təsdiq edilmişdir.) əsasında tərtib edilmişdir.

Sillabus "Tarix və onun tədrisi metodikası" kafedrasında müzakirə edilərək təsdiq edilmişdir (14 may 2026-cı il, protokol № 9).

Mühazirə müəllimi: b\m.V.I.Nəsirli

Kafedra müdiri : dos. K.F.Mahmudov